

Predmet: *Výchova umením*

Ročník: ôsmy

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Predmet výchova umením, ktorý patrí do vzdelávacej oblasti Umenie a kultúra, nadväzuje na predmety hudobná výchova a výtvarná výchova v predchádzajúcich ročníkoch základnej školy. Má žiakom sprostredkovať živú skúsenosť umenia a svetové a národné kultúrne dedičstvo. Ťažiskovo vychádza z hudobného umenia a z vizuálnych umení – výtvarného, architektúry, dizajnu a filmu. Prierezovo obsahuje prvky literárneho a dramatického umenia. Zámerom tohto predmetu je optimálne formovať osobnosť – emocionalitu a intelekt žiakov tak, aby si prostredníctvom tvorivých činností a komunikácie s umením vytvárali svoj autentický spôsob bytia. Prostredníctvom činnostného vyučovania, vzájomným prepojením tvorivého a objaviteľského princípu vytvárať predpoklady na poskytovanie zážitkov, radosti, pozitívnych životných podnetov a znalostí tak, aby sa umenie stalo súčasťou života žiakov.

Predpokladaný prínos predmetu výchova umením:

- vyvážené rozvíjať intuitívnu, citovú aj racionálnu stránku osobnosti žiakov;
- zdokonaľovať gramotnosť (zručnosti, vedomosti a postoje) získanú v rámci výtvarnej a hudobnej výchovy v predchádzajúcich ročníkoch;
- rozvíjať tvorivosť žiakov;
- rozvíjať komplexný pohľad na umenie, chápať rôznosť poslania (spoločenskú funkciu) jednotlivých druhov umenia, rozumieť ich vyjadrovacím prostriedkom, médiám, žánrom a komunikačným stratégiám;
- rozumieť súčasným tendenciám umenia a poznať vlastnú kultúrnu tradíciu;
- vnímať hudbu a výtvarné umenie z hľadiska ich obrazného, metaforického vyjadrovania sveta, a to nie cez encyklopedické vedomosti, ale hlavne prostredníctvom zážitkov a tvorivých činností;
- naučiť sa orientovať v komunikačnom prostredí kultúry, získavať a vyhodnocovať informácie z rôznych zdrojov kultúrnej prevádzky (koncerty, festivaly, výstavy, prehliadky, internet, literatúra, reklama, masmédiá ...);
- experimentovať pri spájaní médií, žánrov a druhov umenia;
- vytvárať možnosť projektov, prepájajúcich výtvarné a hudobné umenie so slovesným umením, divadlom, filmom, pohybovou výchovou;

- formovať a usmerňovať hodnotovú a vkusovú orientáciu žiakov,
- umožňovať alternatívne metódy práce (skupinové vyučovanie, projektové vyučovanie, brainstorming, tvorivé dielne, ateliéry a pod.).

2. Ciele predmetu

2.1. Kognitívne ciele

Na základe vedomostí o rôznych druhoch umenia, ktoré žiaci získajú predovšetkým vlastnou činnosťou,

- nadobudnú schopnosť uplatňovať tieto vedomosti pri aktívnom vnímaní a obsahovom sprístupňovaní umeleckých diel,
- spoznajú najvýznamnejších slovenských a svetových tvorcov diel rôznych umeleckých druhov a ich interpretov, diela typické pre kľúčové tendencie súčasného umenia, ako aj diela charakterizujúce štýlové znaky historických epoch;
- spoznajú najdôležitejšie vlastnosti vyjadrovacích prostriedkov rôznych umení, technické postupy, nástroje a médiá;
- na základe spoznávania a osvojovania si umeleckej výpovede domácich diel (výtvarných, hudobných, literárno-dramatických) v kontexte s európskou kultúrou získavajú úctu ku tvorcom a dielam svojej krajiny;
- na základe svojich činností v tomto predmete získavajú schopnosť vyjadrovať svoje emócie, vzťahy a postoje, teda komunikovať umeleckými prostriedkami,
- nadobudnú schopnosť otvorene prijímať, hodnotiť a oceňovať umelecké diela a umelecké prejavy vlastného národa, ale i iných národov a etník;
- dokážu analyzovať, porovnávať a syntetizovať poznatky a podnety z prírodných vied, geografie, histórie, etiky, literatúry, cudzích jazykov a vyhodnocovať ich vplyv na umenie,
- dokážu vytvárať projekty, v ktorých budú syntetizovať vlastné i prevzaté nápady z jednotlivých umeleckých oblastí v intenciách polyestetickéj výchovy.

2.2 Socioefektívne ciele

- prostredníctvom precítania a pochopenia umeleckých diel žiaci dokážu prekonať svoj egocentrizmus a stotožniť sa do istej miery s autormi týchto diel (empatia) pri zachovaní svojich vlastných názorov a postojov (asertivita);

- uprednostňovať autentické tvorivé riešenia vo vlastnom vyjadrovaní prostriedkami umenia a pri vnímaní umeleckých diel;
- dokážu bez predsudkov pristupovať k vnímaniu a rozširovaniu umeleckých hodnôt rôznych kultúr,
- vedia prežívať výnimočnosť významných umeleckých osobností a hľadajú v ich tvorivých osudoch inšpiráciu pre vlastný život,
- získavajú schopnosti spolupracovať v tíme, prevziať zodpovednosť za plánovanie, propagáciu, realizáciu i prezentáciu vlastnej práce i skupinových projektov,
- chápu umenie v jeho mnohorakých podobách a súvislostiach nielen ako ušľachtilý spôsob vyplňania voľného času, ale aj ako prostriedok skvalitnenia a skultúrenia svojho života.

2.3 Psychomotorické ciele

- na základe získaných zručností žiaci dokážu na primeranej úrovni realizovať svoje hudobné, výtvarné, pohybové a literárne predstavy a integrovať ich v individuálnych alebo skupinových projektoch;
- dokážu zostavovať auditívne, vizuálne i dramatické prvky do celkov tak, aby prostredníctvom nich vedeli vyjadriť svoje myšlienky, predstavy, postoje, a tak komunikovať s okolitým svetom;
- osvojujú si technické postupy potrebné na spracovanie materiálu (nahrávanie, montáž, strih, úprava akustického signálu, komunikácia a elaborácia prostredníctvom softvérov, vyhľadávanie umeleckých podnetov na internete a pod.

3. Obsah

Obsah predmetu 8. ročníka:

Časový rozsah výučby: 1 hod. týždenne - 33 hod. ročne

Tematický Celok	Obsahový štandard	Výkonový štandard	Prierezové témy	Časová dotácia
Úvod do učiva.	Úvod do vyučovania predmetu. Oboznámenie sa s predmetom: charakteristika, ciele, zameranie, obsah, organizácia vyučovania, témy vyučovacích hodín, integrovanie poznatkov.	Získať informácie o premete, pochopiť princíp integrácie poznatkov.	OSR	1
Obraz v hudbe, hudba v obraze.	Triedne portfólio návrhov na spevník (1. časť). Hľadanie vzťahov medzi hudobným a výtvarným vyjadrovaním. HP: ľudové piesne z II. stupňa	Vytvoriť spevník, hudobno-vizuálny projekt.	OSR MEV MUV TPPZ	1
	Triedne portfólio návrhov na spevník (2. časť). Hľadanie výtvarných ekvivalentov k ľudovým piesňam.	Vytvoriť spevník, hudobno-vizuálny projekt.	OSR MEV MUV TPPZ	1
Prostredie a situácie.	Vidiecke korene umeleckých prejavov. Väzby hudby a výtvarného umenia na vidieku. HP: Žalo dievča Sedela na vříšku, Keď som išla z kostola. VP: Obrazy Ľ. Fullu, M. Benku	Vytvoriť hudobno-scénické modely typické pre život na dedine: dožinky, svadba, vynášanie Moreny, stavenie májov,...	OSR TPPZ ENV MUV	1/2
	Mestské korene umeleckých prejavov. HP: Šijeme vrecia, šijeme Ševcovský tanec PH: Igor Stravinskij: Petruška (balet) VP: Martin Benka: Na myjavskom trhu Jozef Kollár: Martinský jarmok v BŠ	Vytvoriť hudobno-scénické modely typické pre život v meste: jarmoky, návšteva múzeí, galérií, diskoték,...	OSR TPPZ	1/2

Multimédiá	Komiks Multimédiá – pohyb a dej prostredníctvom obrazu a zvuku. Vytváranie obrazovej koláže. HP: Bodaj by vás VP: Komiksy v časopisoch	Vytvoriť komiks prostredníctvom programu Windows Movie Maker	OSR TPPZ MEV	1
	Komiks Multimédiá – pohyb a dej prostredníctvom obrazu a zvuku. Vytváranie obrazovej koláže. HP: voľný výber VP: Komiksy na internete	Vytvoriť komiks prostredníctvom programu Windows Movie Maker	OSR TPPZ MEV	1
Portrét spolužiaka.	Aký som a ako ma vidia moji spolužiaci. Portrét spolužiaka, opis jeho zvykov, vkusu, charakterových vlastností. Charakteristika seba samého. HP: Marika Gobitová: Správne dievča Elán: Kráľovná bielych tenisiek. VP: www.portrety.sk	Vytvoriť stručný opis spolužiaka: celá trieda sa podieľa na opise jednotlivca. Vytvoriť vlastný portrét na základe sebareflexie.	ENV OSR MUV	1
	Portrét spolužiaka – kresba Hlavy. Portrét spolužiaka. Kreslenie podľa modelu, snaha o výstavbu proporcií. HP: Hlava, ramená, kolená Peha: Hlava vinná, telo nevinné. VP: www.portrety.sk	Vytvoriť portrét spolužiaka, proporčne zvládnuť kresbu tváre.	OSR MUV	1
	Portrét spolužiaka – fotografický portrét. Fotografický portrét spolužiaka: dôraz na svetlo, výraz, vystihnutie charakteru, výsek reality, orámovanie. HP: Juanez: Fotografia (text, preklad) = www.karaoketextu.cz VP: umelecká fotografia – portrétov.	Vytvoriť fotografický portrét spolužiaka.	OSR MUV MEV	1
	Portrét spolužiaka – premeny tváre. Práca s fotografickým portrétom	Vytvoriť deformovaný portrét spolužiaka,	OSR MUV	1

	spolužiaka – karikatúra, deformácie tváre. Využitie techniky roláže a koláže. HP: Dara Rolins: Moje druhé ja. Marpo: Já, sám a moje druhý já. Natural: Já na to mám VP: Václav Chochola, roláže Miriam Adamíková, koláže	karikatúra.		
	Gnomus Mentálny portrét ľudskej osobnosti. HP: M. P. Musorgskij – Obrázky z výstavy, časť Gnomus VP: Viktor Hartman: Obrázky z výstavy.	Uviest' príklad na vyjadrenie charakteru, vlastností ľudí ako aj ich pocitov a nálad prostredníctvom hudby.	OSR MEV MUV	1
Umenie a náboženstvo.	Modlitba. Človek a viera. Modlitba ako prostriedok vyjadrenia posvätného a transcendentna. Základné ľudské postoje. Modlitba ako prostriedok na vyjadrenie túžby po slobode. HP: Robo Grigorov: Modlitba lásky Marta Kubišová: Modlitba pro Martu Ivan Hoffman: Sľúbili sme si lásku Hymna SR, Hej, Slováci VP: www.ludov.eu	Uviest' príklady z histórie, kedy ľudia bojovali za slobodu. Vypočúť si hudobné ukážky s touto tematikou. Vytvoriť modlitbu a v nej vyjadriť vlastné túžby.	OSR MUV MEV	1
	Anjel. Barokový objekt, maliarstvo a sochárstvo. HP: Dara Rolins: Anjeli môj, kde lietaš. VP: www.google.sk - anjel	Navrhnuť a vytvoriť trojrozmerný barokový objekt – anjela netradičnými výtvarnými technikami, z viacerých materiálov.	OSR MEV MUV	1
Vyjadrovacie prostriedky v hudbe a vo výtvarnom umení.	Stvárnenie témy lásky v rôznych umeleckých dielňach Vyjadrovacie prostriedky a ich štylizácia v hudbe. Štýl a výraz emócií v hudbe. HP: I.M.T. Smile: Veľa lásky Zenit: Milujem Marcel Palonder: Láska	Uviest' príklady na stvárnenie témy lásky v rôznych druhoch umenia.	MUV OSR MEV	1

	VP: Pablo Picasso: Láska a smrť			
Divadlo a tanec.	Commedia dell'arte - postavy Divadlo a tanec – spojenie s hudbou a dizajnom. Interdisciplinárny projekt hudobnej performancie – komplexný prístup. VP: www.allaboutclowns.com	Vedieť charakterizovať commediu dell'arte a vymenovať hlavné postavy. Improvizovať pri realizácii hudobných a pohybových predstáv.	OSR MEV MUV	1
	Commedia dell'arte – masky, líčenie, kostým. HP: J.Korn - H.Vondráčková: Byl to II. klaun VP: www.allaboutclowns.com	Vytvoriť návrh masky pre vybraný typ divadelnej postavy. Uplatniť fantáziu pri líčení masiek na tvár.	OSR TVVP MEV	1
	Commedia dell'arte - dramatizácia. Divadlo a tanec – spojenie s hudbou a dizajnom. Interdisciplinárny projekt hudobnej performancie – komplexný prístup. HP:www.youtube.com - O feferónkovej chalúpke VP:www.allaboutclowns.com	Vytvoriť krátky scenár s dialógmi postáv. Vytvoriť komplexne poňaté divadelné predstavenie. ČK 2: Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi možnosťami.	OSR MUV MEV TVVP	1
Prostredie a situácia.	Karneval Mestské a vidiecke korene umenia v medzinárodných kontextoch. HP: Fašiangy, Turíce VP: Berlínsky karneval kultúr. Karneval v Rio de Janeiro Zimný karneval v Québec City Karneval v Benátkach	Uviesť charakteristické znaky, podobnosti a odlišnosti medzi vybranými karnevalmi sveta.	OSR ENV MUV	1
Multimédiá.	Výrazové prostriedky filmu – funkcia hudby vo filme Ukážky niektorých typov ozvučenia filmu, rôzne filmové a hudobné žánre. Význam hudby vo filme. HP: Hanz Zimmer & Lisa Gerrard: Gladiator Theme VP: Gladiátor – historický Film.	Ozvučiť konkrétnu filmovú scénu tak, aby zvuk dotváral jej atmosféru. Možnosť využiť PC program Audacity. ČK 2: Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi	OSR ENV MUV	1

		možnosťami.		
	Výrazové prostriedky filmu - funkcia zvuku vo filme. Ukážky niektorých typov ozvučenia filmu, rôzne filmové a hudobné žánre. Význam zvukov vo filme a ich tvorba. HP: Petra Černocká: Dívka na košťeti VP: Dívka na košťeti www.filmovezvuky.cz	Ozvučiť konkrétnu filmovú scénu tak, aby zvuk dotváral jej atmosféru. Možnosť využiť PC program Audacity.	OSR ENV MUV	1
Obraz v hudbe, hudba v obraze.	Impresionizmus Hľadanie vzťahov medzi hudobným a výtvarným vyjadrovaním, senergia vizuálneho a auditívneho. Mimoumelecké esteticky – prostriedok na kvalitnejšie prežívanie reality HP: Claude Debussy: Faunovo popoludnie Maurice Ravel: Bolero, Dieťa a čary VP: Claude Monet: Dojem, východ slnka	Zachytiť dojem z videného, ľubovoľnou výtvarnou technikou. Na základe dojmov a pocitov z vypočutej ukážky vytvoriť krátky príbeh.	OSR	1
Vyjadrovacie prostriedky v hudbe a vo výtvarnom umení.	Tangram - kubizmus Vyjadrovacie prostriedky a ich štylizácia v umení. Ukážky štylizácie a transformácie tvaru vo výtvarnom umení – charakteristika kubizmu. VP: Pablo Picasso: Avignonské slečny	Vytvoriť tangram a jeho prostredníctvom zložiť konkrétne tvary. Popísať techniku kubizmu a vymenovať hlavných predstaviteľov.	MUV OSR	1
	Fantastická bytosť – surrealizmus, dadaizmus. Štylizácia a transformácia tvaru vo výtvarnom umení: surrealizmus, dadaizmus – imaginatívne tendencie. Transformácie predmetného tvaru, vytváranie zmien štylizovaním. VP: www.mudik.blog.cz www.umeniesveta.sk	Vytvoriť fantastickú bytosť poskladanú z konkrétnych predmetných tvarov – priradiť jej charakterové vlastnosti a nadprirodzené schopnosti.	MUV OSR TPPZ	1
Obraz v hudbe, hudba v obraze.	Rytmus Analógie medzi vyjadrovacími prostriedkami a	Vytvárať farebné rytmické cvičenia, ktorých cieľom je pochopiť	OSR TPPZ	1

	kompozičnými princípmi.	pravidelnosť a nepravidelnosť rytmu.		
Prostredie a situácia.	Hip – hop. Prostredie a situácia. Reakcia na daný priestor, umenie vo verejných priestoroch. HP: Hip – hop dance VP: Hip - hopové graffiti	Vytvoriť návrh na dotvorenie priestorov v škole prostredníctvom grafitov. Spoznať základné vyjadrovacie prostriedky a kompozičné princípy prezentovanej kultúry.	OSR MEV MUV TPPZ	1
Divadlo a tanec.	West Side Story Interdisciplinárny projekt hudobnej performancie – premena textu na dramatický, dialógy. HP: Leonard Bernstein: West Side Story VH: Stephen Sondheim (text)	Dramatizovať text balkónovej scény zo Shakespearovej hry: Rómeo a Júlia – rozličné spracovanie námetu.	MUV OSR MEV	1
	West Side Story Interdisciplinárny projekt hudobnej performancie – premena textu na dramatický, dialógy, paródia. HP: Leonard Bernstein: West Side Story VH: Stephen Sondheim (text)	Dramatizovať text balkónovej scény zo Shakespearovej hry: Rómeo a Júlia – rozličné spracovanie námetu.	MUV OSR MEV	1
	West Side Story Interdisciplinárny projekt hudobnej performancie – návrhy kostýmov. HP: Leonard Bernstein: West Side Story VH: Stephen Sondheim (text)	Dramatizovať text balkónovej scény zo Shakespearovej hry: Rómeo a Júlia – rozličné spracovanie námetu. Navrhnuť kostýmy a kulisy. ČK 2: Porovnať osobné zručnosti a záujmy s rôznymi kariérnymi možnosťami.	MUV OSR MEV TPPZ	1
Prostredie a situácia.	Zmrznutie v škole Prostredie a situácia, inštalácia in situ – inštalácia vo verejných priestoroch.	Flashmob – freeze mob vo verejných priestoroch školy.	OSR MUV	1
Prostredie a situácia.	Vidiecke korene umeleckých prejavov.	Vytvoriť hudobno - scénické modely	OSR TPPZ	1

	Väzby hudby a výtvarného umenia na vidieku. HP: Jednej dcéry mamka Nebudem, nebudem,... Mám ja kosu, kosičku Krásna pasáčka V hlbkej doline Škoda ťa šuhajko VP: Foto z nášho regiónu Obrazy miestnych výtvarníkov.	typické pre život na dedine: dožinky, svadba, vynášanie Moreny, stavenie májov ...	ENV	
	Návšteva kultúrnej inštitúcie Osobný kontakt s umením. Návšteva múzea	Navštíviť múzeum. ČK1: Vysvetliť vzájomné vzťahy medzi životnými potrebami jednotlivca a rodiny.	OSR MUV MEV	1
	Návšteva kultúrnej inštitúcie Osobný kontakt s umením. Návšteva kina	Navštíviť kino. ČK3: Prijímať finančné rozhodnutia na základe svojich reálnych možností	OSR MUV MEV	1
	Záverečná hodina Rekapitulácia poznaného – spätná väzba, najzaujímavejšie témy a iné možnosti ich spracovania.	Opakovať poznatky a pojmy všetkých tematických okruhov.	OSR	1

Vysvetlivky:

OSR - Osobnostný a sociálny rozvoj

ENV – Environmentálna výchova

MEV – Mediálna výchova

MUV – Multikultúrna výchova

TPPZ – Tvorba projektu a prezentačné zručnosti

4. CIEĽOVÉ KOMPETENCIE

Žiak by mal po absolvovaní vyššieho primárneho vzdelania mať vedomosti, ovládať zručnosti a byť schopný zaujímať postoje:

4.1. Vedomosti

Vo výchove umením je väčšina vedomostí získavaná a zároveň overovaná prostredníctvom praktických činností žiaka – zážitku z vytvárania a vnímania umeleckého diela; časť

vedomostí o výtvarnom umení, hudbe, performatívnych umeniach, filme, dizajne, architektúre, o vizuálnej a akustickej kultúre sa utvára počas motivačnej, expozičnej a diskusnej časti vyučovacej jednotky a je podporená vizuálnymi materiálmi (edukačné DVD, knihy, časopisy, internet).

Absolvent nižšieho sekundárneho stupňa vzdelania sa naučil:

- poznať charakteristické diela a štýl kľúčových epoch európskeho umenia,
- poznať znaky ťažiskových tendencií moderného a súčasného výtvarného a hudobného umenia,
- orientovať sa v systémoch dizajnu a architektúry,
- poznať žánre filmu a základné tendencie v jeho vývoji,
- poznať najdôležitejšie médiá, nástroje a technické (realizačné) postupy v rôznych druhoch umenia,
- poznať základné vyjadrovacie prostriedky a kompozičné princípy v hudbe a vo výtvarnom umení,
- orientačne poznať najdôležitejších autorov svetového a slovenského umenia,
- diskutovať o umeleckých dielach,
- identifikovať a správne používať pojmy z podnetov ponúkaných z rôznych smerov hudobného a výtvarného umenia.

4.2. Zručnosti a spôsobilosti

4.2.1 Formálne zručnosti

Vyjadrovacie zručnosti, ktoré predstavujú základy znalostí vyjadrovacích prostriedkov (jazyka) vizuálnych umení (gramotnosť v oblasti vizuálnej kultúry).

Žiak dokáže:

- zvládnuť základy proporčnej stavby zobrazovaného predmetu (výška a šírka, pomer hlavných častí),
- vybrať časť videnej skutočnosti za účelom zobrazenia – záber (fotografia, film, komiks), rám, pohľad (obraz), charakteristický tvar (plastika),
- hrať sa s jednoduchými animačnými trikmi, kamuflážou a napodobneninou (filmový trik, kulisa, maskovanie, mimikry),
- vytvárať formálne série z jedného motívu a jednoduché variácie motívu,
- vyjadriť sa základnými technickými postupmi kreslenia, maľovania, jednoduchých grafických techník, fotografovania, priestorového vytvárania objektu, plastiky a skulptúry, spevu, inštrumentácie,

- vytvoriť základný rozvrh architektonického tvaru a priestoru, kresbu jednoduchého dizajnerskeho návrhu,
- tvorivo používať vybrané médiá, vyjadrovacie prostriedky, nástroje a techniky komponovať a štylizovať - prostredníctvom toho vedieť vyjadriť vlastné nápady a koncepty,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety z prostredia svojej obce (regiónu), svojho sociálneho prostredia,
- vo svojom vyjadrovacom procese spracovať charakteristické podnety rôznych (vybraných) tendencií umenia 20. st. až po súčasnosť,
- vo svojom vyjadrovacom procese (výtvarnom, hudobnom, literárnom) spracovávať podnety z iných predmetov,

4.2.2. Technické zručnosti

Žiak dokáže:

- zvládnuť základy narábania s rôznymi výtvarnými a hudobnými nástrojmi,
- narábať s farbou, hmotou, tónom, gestom na úrovni gramotnosti,
- zvládnuť konštrukčno - technické úkony s materiálmi,
- zvládnuť základy modelovania predmetných tvarov,
- zvládnuť techniku skladania a spájania priestorových tvarov do asambláží,
- zvládnuť základné grafické operácie na počítači.

4.2.3. Mentálne spôsobilosti

Rozvoj schopností a získavanie zručností v oblasti vnímania skutočnosti a prežívania zážitku, vyjadrovania fantázie, predstáv a nápadov (vlastných koncepcií), rozumového posudzovania, konvergentného a divergentného myslenia.

Žiak dokáže:

- vedieť odôvodniť výber časti alebo prvkov zobrazovanej skutočnosti (čo zobraziť), alebo hľadiska (dôležité – nepodstatné, zaujímavé – nezaujímavé), alebo hudobného motívu,
- chápať niektoré spôsoby notácie (mapa, partitúra, plán) ako rôzne spôsoby vyjadrovania skutočnosti,
- vnímať a analyticky porovnávať charakter okolitej krajiny, svojej obce, svojho bydliska, hudobných tradícií s inými typmi kultúr – uvedomiť si a dokázať reflektovať špecifiká svojho kultúrneho a fyzického prostredia (charakteristické prvky obce, mesta; pamiatky; hudba, folklór) ...,

- uvedomovať si možnosti výtvarného a hudobného vyjadrenia niektorých podnetov prírodovedy (napr. premeny látok, váhy, zmeny skupenstva, magnetizmu, páky), geometrie (tvarov, povrchov, línií, bodov, obsahov), matematiky (počtu, množín, sčítania, odčítania, násobenia, delenia) ...
- pokúšať sa o sebacharakterizáciu, o vyjadrenie svojich typických znakov, o vlastnú ikonografiu, erb, značku, logo, zvučku.

4.3. Postoje

Hlavnou kompetenciou v oblasti postojov je a priori tvorivý prístup – žiak je vedený k tomu, aby pri každej edukačnej téme volil svoje vlastné, teda autentické riešenie a postupne formuloval svoj estetický (vkusový) i hodnotiaci názor. Formovanie takéhoto prístupu je dôležitým momentom edukácie, ktorý vyvažuje prevažne propozičné a konvergentné myslenie formované väčšou časťou kurikula.

U žiaka sa sformovali tieto postoje:

- otvorenosť voči experimentovaniu s vyjadrovacími prostriedkami, technikou, postupom, motívom a témou,
- otvorenosť voči hľadaniu analógií,
- náklonnosť k uvedenému hľadaniu vlastných riešení, odklon od vyjadrovacích schém – inovovanie stereotypov na základe podnetov fantázie a vlastného názoru (myslenia),
- tolerancia voči rôznym typom vyjadrovania, vkusu iných ľudí,
- aktívny prístup ku svojmu prostrediu, citlivá reflexia jeho hodnôt – jeho poznávanie a pretváranie,
- vyjadriť a vyhodnotiť štýl ľudí, ktorých obdivuje (považuje za svoj vzor) a porovnať ho so svojím štýlom,
- hľadať vlastné cesty sebvýjadrenia, budovania vlastného vkusu a tváre (imidžu).
- spolupracovať pri realizácii vlastných konceptov a zosúlaďovať ich s ponímaním iných žiakov.

Metodické pokyny pre prácu s obsahom predmetu - UO sú navrhnuté komplexne a s metaforickou konotatívnosťou. Umožňujú uchopiť problémy, ktoré žiak daného veku pociťuje - intuitívne, či viac-menej uvedomene – ako prirodzenú súčasť svojho sveta, pri ktorých vníma a hodnotí dôsledky ich existencie a má ambíciu i motiváciu sa k nim vyjadriť, nachádzať a prijať nové riešenia... Nesmie dôjsť k "rozpusteniu" VV a HV jednej v druhej; je potrebné uchovať aj samostatný, špecifický prístup, ktorý bude rozvíjať edukatívny obsah

týchto výchov z 1. - 7. ročníka. Podstatné budú "križovatky" ideí, pohľadov, na ktorých sa jedno "nasvieti" druhým. Synestetické prieniky by mali byť vždy metaforické...

- Ustúpi náukovosť - základné problémy materiálu, špecifiká umeleckých oblastí, ich historické a antropologické korene sú už zapustené počas 1. - 7. roč. Dôraz bude na aktívnom prežívaní súvislostí, pestovaní komunikácie a schopnosti sebayjadrenia cez médium umení. Kompetencie sa prejavujú v "ready made", v konkrétnych výsledkoch, artefaktoch, projektoch... Budú bohato a široko diferencované - podľa podmienok škôl - na báze slobodnej spolupráce učiteľov umeleckých výchov i učiteľov predmetov z iných oblastí ako umenie a kultúra... Mediálna, filmová, dramatická a literárna zložka sa usporiadajú primerane na oboch týchto základných plochách. Prirodzená dominancia hudby bude najmä v dramatickej výchove, vo filme je partnerstvo vyrovnané, v mediálnej kultúre viac dominuje vizualita, tým aj výtvarno...

- Edukácia sa nevyhne súčasnej aktuálnej skúsenosti žiakov s danou oblasťou.

Nebude však nadbiehať módnym a úpadkovým javom. Defenzíva, v ktorej sa dnes nachádza umelecká hudba najmä v médiách, nesmie byť argumentom, spochybňujúcim jej uplatnenie v edukácii. Aj úpadková sféra - komercia, gýč, pokleslá zábava, subkultúrne excesy - prirodzene zaujme svoje miesto, ale iba ako fenomén sekundárny, odvodený, parazitný, ktorý treba zaradiť do zorného poľa žiaka iba v súvislosti s pôvodnými, autentickými umeleckými a kultúrnymi prejavmi. Nemožno bez zlých výchovných následkov pasívne kopírovať bezhodnotový relativizmus - treba budovať zreteľný hodnotový systém, nezávisle od ideológií, ale v nadväznosti na bioetiku, úctu k životu, prírode, bez antropocentrizmu a dobyvačnej stratégie, ktorá ohrozuje súčasnú ľudskú kultúru, lebo ničí jej neobnoviteľnú bázu...

- K jednotlivým tematickým celkom bude hudobný (i ďalší) materiál priradený iba voľne, asociatívne, bez ambícií predpisovať do detailu skladby, autorov, problémy. Dávame do rúk učiteľa iba "polovicu mince". Komplexnosť získa daná téma až úsilím žiakov, v spolupráci učiteľa s nimi. Pôjde teda vlastne o tvorivé uplatnenie dávno známych a didakticky prepracovaných princípov projektového vyučovania...

- Prierezovosť tém a navrhovaných prístupov k hudbe sa nevyčerpá len prienikmi a "križovatkami" s inými umeleckými oblasťami (výtvarnou, dramatickou, filmovou, mediálnou...). Je potrebné zahrnúť do umeleckej edukácie aj podnety a poznatky najmä z prírodných vied (fyzika, chémia...), histórie a humánnej i prírodnej geografie. Umenie má schopnosť tieto poznatky prehĺbiť a v bohatej štruktúre vzájomne previazať. Vidíme v tom

jadro navrhovanej reformy: informačnému preťaženiu, formálnosti, nefunkčnosti základného vzdelania sa dá čeliť len zdôrazňovaním a jasným sprístupňovaním súvislostí vyššieho, koncepčného typu, ktoré sa rodia z pochopenia podstaty života, prírody, človeka...

- Treba odstrániť klišé historizmu, ale aj falošného, módného akcentu na

"súčasnosť" - integrácia hľadísk rôznych umení vyžaduje aj integráciu časových dimenzií; vo výklade tém a problémov sa bude voľne prelínať súčasné, minulé i budúce...Navrhovaný predmet umelecká výchova má základnú ambíciu prekonať infantilný prezentizmus a puerilizmus (Huizinga) dnešnej doby. Bude integráciou časových a historických rovín prispievať k budovaniu úcty k tradíciám, koreňom, k životnej zrelosti staroby, k budovaniu medzigeneračnej a medzikultúrnej tolerancie a úcty...

- Ročníkový umelecký projekt môže mať podoby inscenácie, výstavy, prezentácie

(i počítačovej), inštalácie, relácie, koncertu, filmu, animácie ap. Uplatnia sa v ňom všetky vyššie spomenuté aspekty umeleckej edukácie cez námetové okruhy.

- Dôraz sa kladie na vlastnú aktivitu žiakov. Zverejnením a dokumentáciou projektu získava škola materiál pre ďalšie rozvíjanie tohto predmetu - príklad, východisko, zdroj pre ďalšiu prácu. Daná forma umeleckého projektu vychádza v ústrety prirodzenej súťaživosti žiakov tohto veku. Je preto možné spájať projektový charakter umeleckej výchovy v 8. a 9. ročníku s rôznymi súťažami (napr. typu "Supertrieda školského roka"), prehliadkami, verejnou i webovou prezentáciou školy, s podujatiami v kultúrnych strediskách, divadlách, kluboch, výchovnými koncertmi pre mladšie ročníky spolužiakov atď. - kde môže dôjsť k ďalšiemu prehĺbeniu motivácie zainteresovaných učiteľov i žiakov...

- PC zložka umeleckej edukácie, programy, Internet ap. budú v takto ponímanej

konceptii hrať dôležitú úlohu zdroja informácií i analyticko-syntetického média pri narábaní s umeleckými artefaktmi, v niektorých prípadoch i priamo umeleckého zážitku... Existujúce programy uľahčia učiteľom i žiakom nielen vstup, ale aj vzhľad do špecifického materiálu, vnesú transparentnosť do jeho triedenia, hodnotenia i používania. Elektronické a informatické médium vo všeobecnosti môže a musí slúžiť zamýšľanej integrácii; nesmie sa stať samoúčelnou a prázdnu experimentáciou s bezduchými segmentmi alebo povrchnou, lacnou cestou k novým informáciám a poznatkom. Aj tu treba vyžadovať tvorivosť, vlastný názor, autentický produkt činnosti. Najmä v umení platí, že PC je len pomôckou, nástrojom, ktorá iba predlžuje ruku a myseľ človeka (pozri aj príslušný tematický okruh).

- V prípade využívania IKT je možné delenie triedy na skupiny.

- Najvhodnejšou formou výučby pri dotácii Štátneho vzdelávacieho programu sa javia hodinové celky pri striedaní výtvarnej a hudobnej zložky.

- Škola môže pridaním voliteľných hodín v Školskom vzdelávacom programe:

a) akcentovať niektorý z aspektov umeleckej edukácie podľa vlastných podmienok a zámerov,

b) rozšíriť a prehĺbiť záber do jednotlivých námetových okruhov. - Riaditeľ môže predmet úväzkovo rozdeliť medzi viacerých pedagógov a deliť či kumulovať hodinovú dotáciu podľa potreby.

- Obsah tematických okruhov aj edukačných tém môže učiteľ zaradiť do vyučovania podľa vlastného uváženia.

- Odporúčaný materiál je možné využívať a dopĺňať primerane k zvolenému prístupu.

- Je možný aj obsahový prienik z 8. do 9. ročníka a naopak.

- Výučba hudobnej zložky predmetu v Štátnom vzdelávacom programe by sa mala dotknúť všetkých tematických okruhov.

- Edukačné témy sú navrhnuté tak, že niektoré z nich je možné využiť vo všetkých tematických okruhoch. Vzhľadom na to aj prvky edukačného výstupu môžu súhrnne reprezentovať viacero tematických okruhov. Rozsah využitia odporúčaného materiálu ako aj edukačné výstupy z toho vyplývajúce tak závisia od zvolenej stratégie učiteľa.

- Edukačné témy a odporúčaný materiál špecificky viazané na príslušný námetový okruh možno podľa podmienok vzdelávacieho programu aj redukovať alebo primerane nahrádzať.